Donderdag, 11 februari 2021

P9_TA(2021)0055

Rwanda, de zaak van Paul Rusesabagina

Resolutie van het Europees Parlement van 11 februari 2021 over Rwanda, en met name de zaak Paul Rusesabagina (2021/2543(RSP))

(2021/C 465/14)

Het Europees Parlement,

— gezien zijn eerdere resoluties over Rwanda,

— gezien de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens,

— gezien het Afrikaanse Handvest inzake de rechten van mensen en volkeren,

— gezien de beginselen en richtsnoeren inzake het recht op een eerlijk proces en rechtsbijstand in Afrika,

— gezien het VN-Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing,

— gezien het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, dat Rwanda in 1975 heeft geratificeerd,

— gezien de VN-standaardminimumregels voor de behandeling van gevangenen (de Nelson Mandela-regels), zoals herzien in 2015,

— gezien de Verklaring van Kampala over de gevangenisomstandigheden in Afrika,

— gezien de brieven van het Bureau van de Hoge Commissaris van de VN voor de mensenrechten (OHCHR) van 30 september 2020 aan de regering van Rwanda en de regering van de Verenigde Arabische Emiraten (VAE) over het mandaat van de speciale rapporteur inzake foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing, de Werkgroep inzake willekeurige detentie, de Werkgroep inzake gedwongen of onvrijwillige verdwijningen en de speciale rapporteur betreffende de bevordering en bescherming van de mensenrechten bij de bestrijding van terrorisme,

— gezien de Overeenkomst van Cotonou,

— gezien de resultaten van de universele periodieke doorlichting van Rwanda op de VN-Mensenrechtenraad van 25 januari 2021 in Genève,

— gezien het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie voor 2020-2024,

— gezien het Verdrag van Wenen inzake consulaire betrekkingen van 1963,

— gezien de verklaring van Human Rights Watch van 10 september 2020 getiteld "Rwanda: Rusesabagina was forcibly disappeared",

— gezien de verklaring van Human Rights Watch van 1 februari 2021 getiteld "UN: Countries call out Rwanda's rights record",

— gezien artikel 144, lid 5, en artikel 132, lid 4, van zijn Reglement,

A. overwegende dat de strenge mediawetten in Rwanda, die werden opgelegd in de nasleep van de genocide van 1994, ook onder president Paul Kagame een negatief effect blijven hebben op de vrijheid van meningsuiting; overwegende dat de regering critici en tegenstanders van de regering heeft gearresteerd, opgesloten en vervolgd tijdens politiek gemotiveerde processen in Rwanda, en anderen herhaaldelijk buiten het land heeft bedreigd, waarbij sommigen fysiek zijn aangevallen of zelfs vermoord;

Donderdag, 11 februari 2021

B. overwegende dat Rwanda een mondiale vrijheidsscore van 22/100 ([1]) heeft en als "niet vrij" wordt bestempeld; overwegende dat de Rwandese grensoverschrijdende repressie in termen van tactiek, doelwitten en geografisch bereik uitzonderlijk groot is en onder meer bestaat uit digitale bedreigingen, spywareaanvallen, intimidatie en pesterijen van familieleden, mobiliteitscontroles, uitlevering en moord; overwegende dat de regering zich sinds 2014 fysiek heeft gericht op Rwandese onderdanen in ten minste zeven landen;

C. overwegende dat de genocide op Tutsi's in Rwanda, waarbij tussen de 800 000 en 1 miljoen slachtoffers onder gruwelijke omstandigheden zijn vermoord enkel en alleen omdat ze Tutsi's waren, met daarbovenop de moordpartijen op Hutu's die zich tegen deze uitroeiing verzetten, blijvende gevolgen hebben voor het land en de hele regio;

D. overwegende dat de Rwandese genocide en burgeroorlog van 1994 een negatieve invloed blijven hebben op de stabiliteit in de regio;

E. overwegende dat de mensenrechtenverdediger, Belgisch staatsburger en ingezetene van de VS, Paul Rusesabagina, een grote criticus van president Paul Kagame en het regerende Rwandees Patriottisch Front (RPF), op 31 augustus 2020 in Kigali is gearresteerd op grond van 13 aanklachten, waaronder financiering van terrorisme, gewapende overvallen, ontvoering, brandstichting, poging tot moord, slagen en verwondingen, en aanranding; overwegende dat vier van deze aanklachten zijn geschrapt en dat de resterende aanklachten betrekking hebben op gebeurtenissen die zich in juni 2018 in het district Nyaruguru en in december 2018 in het district Nyamagabe hebben voorgedaan;

F. overwegende dat de heer Rusesabagina tijdens de genocide in 1994 directeur was van het hotel des Mille Collines in Kigali, waar hij onderdak en bescherming bood aan 1 268 Tutsi's en gematigde Hutu's, die op de vlucht waren voor de moordpartijen; overwegende dat de heer Rusesabagina een internationaal erkend mensenrechtenactivist is, wiens verhaal in de film *Hotel Rwanda* wordt naverteld; overwegende dat hij voor deze lovenswaardige inspanningen in 2005 de presidentiële vrijheidsmedaille heeft ontvangen;

G. overwegende dat de heer Rusesabagina in 2006 de politieke partij PDR-Ihumure heeft opgericht en momenteel voorzitter is van de Beweging voor democratische verandering (MRDC), een coalitie waarvan PDR-Ihumure deel uitmaakt; overwegende dat het Nationaal Bevrijdingsfront (FLN), de gewapende vleugel van PDR-Ihumure, in 2018 de verantwoordelijkheid heeft opgeëist voor een reeks gewapende aanvallen;

H. overwegende dat de heer Rusesabagina op 27 augustus 2020 onder onzekere omstandigheden onder dwang van Dubai naar Kigali is overgebracht en pas op 31 augustus 2020 opnieuw is verschenen op het hoofdkwartier van het Rwandese onderzoeksbureau (RIB); overwegende dat de Rwandese rechtbank heeft gemeld dat de heer Rusesabagina werd gearresteerd op de internationale luchthaven van Kigali, wat in tegenspraak is met een eerder bericht van de politie waarin werd verklaard dat hij was gearresteerd door middel van "internationale samenwerking"; overwegende dat de autoriteiten van de VAE elke betrokkenheid bij zijn overbrenging en daaropvolgende arrestatie ontkennen; overwegende dat de rechtmatige detentie en overbrenging van een verdachte van het ene land naar het andere met het oog op strafrechtelijke vervolging moeten plaatsvinden door middel van uitleveringsprocedures onder toezicht van een onafhankelijke rechtbank;

I. overwegende dat de heer Rusesabagina de toegang tot een raadsman van zijn keuze is ontzegd; overwegende dat de internationale advocaten die hij voor zijn verdediging heeft gekozen nog steeds niet de nodige toelating hebben om hem te vertegenwoordigen;

J. overwegende dat de tenlastelegging, het dossier en andere documenten die nodig zijn voor de voorbereiding van zijn verdediging op 23 december 2020 door de directeur van de Mageragere-gevangenis in beslag zijn genomen; overwegende dat de directeur van de gevangenis op 8 februari 2021 werd gearresteerd; overwegende dat het proces tegen de heer Rusesabagina en 19 andere personen die verdacht worden van banden met terroristische organisaties is uitgesteld tot 17 februari 2021; overwegende dat de officiële reden voor dit uitstel is dat de Rwandese regering vanwege de COVID-19-beperkingen nog niet met haar raadsman heeft kunnen vergaderen;

K. overwegende dat de familie van de heer Rusesabagina uitermate bezorgd is over zijn medische toestand, aangezien hij kanker heeft en lijdt aan een cardiovasculaire aandoening waarvoor hij voorgeschreven geneesmiddelen moet innemen; overwegende dat de geneesmiddelen die zijn familie via een diplomatieke zending van de Belgische ambassade in Rwanda heeft verstuurd, naar verluidt nooit aan de heer Rusesabagina zijn toegediend; overwegende dat hij geneesmiddelen krijgt die door een Rwandese arts zijn voorgeschreven, maar dat hij niet weet welke stoffen deze geneesmiddelen bevatten;

([1]) Volgens het rapport "Freedom in the World 2020" van Freedom House.

1. veroordeelt de gedwongen verdwijning, illegale uitlevering en incommunicado-detentie van Paul Rusesabagina;

2. benadrukt dat de gedwongen verdwijning van de heer Rusesabagina van 27 tot en met 31 augustus 2020 in strijd is met de verplichtingen van Rwanda uit hoofde van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (artikelen 6 en 9), het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing (artikelen 2 en 16) en de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (artikel 9);

3. herinnert eraan dat de uitlevering van een verdachte aan een ander land alleen mag plaatsvinden via onafhankelijk gecontroleerde uitleveringsprocedures om de rechtmatigheid van het uitleveringsverzoek te waarborgen en zich ervan te vergewissen dat het recht van de verdachte op een eerlijk proces in het verzoekende land volledig gewaarborgd is;

4. veroordeelt de beperkingen van de grondrechten en fundamentele vrijheden door de Rwandese autoriteiten en het willekeurig gebruik van voorlopige hechtenis om dissidentie te onderdrukken, zonder de heer Rusesabagina minimale waarborgen voor een eerlijk proces te bieden of hem regelmatig contact met zijn familie toe te staan;

5. verzoekt de Rwandese autoriteiten een volledige en gestaafde verklaring te verstrekken over de wijze waarop de heer Rusesabagina is aangehouden en naar Kigali is overgebracht; dringt aan op een internationaal, onafhankelijk, transparant en geloofwaardig onderzoek naar de overbrenging en arrestatie van de heer Rusesabagina;

6. uit zijn diepe bezorgdheid over de schendingen van de rechten van de heer Rusesabagina; dringt er bij de Rwandese autoriteiten op aan de heer Rusesabagina een eerlijke en openbare hoorzitting te laten ondergaan door een bevoegd, onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat de internationale mensenrechtennormen toepast; herinnert de Rwandese regering aan haar verplichtingen tot waarborging van fundamentele rechten, zoals toegang tot de rechter en het recht op een eerlijk proces, zoals deze zijn vastgelegd in het Afrikaans Handvest en andere internationale en regionale mensenrechten-instrumenten, waaronder de Overeenkomst van Cotonou, en met name de artikelen 8 en 96 daarvan; roept de Rwandese rechterlijke macht op de heer Rusesabagina een snelle en eerlijke beroepsprocedure te garanderen die aan de normen van het Rwandese en het internationale recht voldoet;

7. dringt erop aan dat de heer Rusesabagina vertrouwelijk kan overleggen met de raadsman van zijn keuze en dat hij regelmatig en veilig contact heeft met zijn familie; herinnert de Rwandese autoriteiten eraan dat de heer Rusesabagina het recht heeft om zijn tenlastelegging, dossier en andere documenten volledig in te zien om de rechtmatigheid van zijn arrestatie aan te vechten; herinnert aan het rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld;

8. uit zijn diepe bezorgdheid over de medische toestand van de heer Rusesabagina, in het bijzonder omdat blootstelling aan COVID-19 zijn leven aanzienlijk in gevaar kan brengen; verzoekt de Rwandese regering in alle omstandigheden de fysieke integriteit en het psychische welzijn van de heer Rusesabagina te waarborgen en hem in staat te stellen zijn gebruikelijke geneesmiddelen in te nemen; verzoekt de Rwandese regering toe te staan dat zijn medische toestand wordt gevolgd door een arts in België, zoals gevraagd door de Belgische minister van Buitenlandse Zaken op 4 februari 2021; verzoekt de Rwandese regering er verder voor te zorgen dat alle gevangenen adequate gezondheidszorg krijgen;

9. veroordeelt politiek gemotiveerde processen, de vervolging van politieke tegenstanders en het vooruitlopen op de uitkomst van de rechtsgang; dringt er bij de Rwandese autoriteiten op aan de scheiding van de administratieve, wetgevende en rechterlijke bevoegdheden te waarborgen, in het bijzonder de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht; roept Rwanda op zijn politieke landschap open te stellen en zijn mensenrechtensituatie te verbeteren; verwacht dat Rwanda werk maakt van de aanbevelingen van de universele periodieke doorlichting van het land door de VN-Mensenrechtenraad van 25 januari 2021 in Genève;

10. dringt er bij de Rwandese regering op aan het recht op demonstratie, het recht op vrijheid van meningsuiting en het recht op vergadering te eerbiedigen en volledig te ondersteunen, en niet te proberen deze rechten in te perken;

11. verzoekt de Rwandese regering het Internationaal Verdrag inzake de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijning en het Statuut van Rome te ratificeren om lid te kunnen worden van het Internationaal Strafhof; dringt er bij Rwanda op aan het VN-Subcomité ter preventie van foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing toe te staan zijn bezoeken te hervatten; verzoekt de Rwandese autoriteiten hun verklaring waarmee individuele personen en ngo's wordt toegestaan hun klachten rechtstreeks bij het Afrikaans Hof voor de rechten van mensen en volkeren in te dienen, met spoed te herzien en opnieuw van kracht te laten worden;

12. verzoekt de Europese Unie onmiddellijk actie te ondernemen om ervoor te zorgen dat de wettigheid van de arrestatie en van het proces tegen de heer Rusesabagina wordt onderzocht en dat zijn rechten als EU-burger in alle stadia van dit proces worden geëerbiedigd; verzoekt de EU-delegatie in Rwanda en de diplomatieke vertegenwoordigingen van de lidstaten, in het bijzonder de Belgische ambassade in Rwanda, toe te zien op het proces tegen de heer Rusesabagina, hem in de gevangenis te bezoeken en zijn zaak aan de orde te stellen bij hun contacten met de Rwandese autoriteiten;

13. verzoekt de Europese Dienst voor extern optreden, de Commissie en de speciale vertegenwoordiger van de EU voor de mensenrechten de mensenrechtendialoog met Rwanda op het hoogste niveau te versterken om ervoor te zorgen dat het land zijn bilaterale en internationale verplichtingen nakomt; benadrukt dat in het kader van het internationale ontwikkelingswerk in Rwanda veel meer prioriteit moet worden verleend aan de mensenrechten, de rechtsstaat en transparant en daadkrachtig bestuur;

14. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de EU-lidstaten, de speciale vertegenwoordiger van de EU voor de mensenrechten, de Hoge Commissaris van de VN voor de mensenrechten, de secretaris-generaal van de VN, de instellingen van de Afrikaanse Unie, de Oost-Afrikaanse Gemeenschap, de Paritaire Parlementaire Vergadering ACS-EU, het Pan-Afrikaans Parlement, de advocaten van Paul Rusesabagina, en de president en het parlement van Rwanda.